

Trainer- Kind

INterACTIE

Onderzoek naar het gedrag van trainer/coaches
en de betekenis ervan voor de ontwikkeling van
kinderen in de georganiseerde sport

Bijlagenboek

Inhoud

1. Observatielijst CBAS	3
2. Observatielijst kenmerken trainer-kind interactie	4
3. Interviewleidraad trainer	6
4. Interviewleidraad jeugdsporters	9
5. Vragenlijst trainer	12
6. Vragenlijst jeugdsporter	17
7. Reflectie op het onderzoeksproces	20
8. Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de twee observatielijsten	22
9. Koppeling van onderzoeksdoelen aan wijze van gegevensverzameling en - verwerking	27
10. Highlights per casus	29
11. Vier Masterscripties; voetbal (2x), taekwondo en judo	31
Inge Stemkens: Proceskwaliteit van Nijmeegse jeugdvoetbaltrainers	
Jan Baaijens: Positief coachen bij voetbalvereniging Kloetinge	
Mohamed Benziane: Positief coachen bij taekwondotrainers	
Inez Legger: Positief coachen bij judotrainers	
12. Onderzoeksagenda	35

1. Observatieformulier CBAS

Naam observator:

Datum opname:

Datum observatie:

Team en vereniging:

Training (T) of wedstrijd (W):

	Specifieke gebeurtenis	Type reactie van de coach	Beschrijving gedrag	Hoe vaak komt dit gedrag voor?
REAGERED GEDRAG	Gewenste prestatie	1. Positieve belonende reactie 2. Geen reactie	Positieve verbale of non-verbale reactie, bij een goede actie of prestatie Het achterwege laten van een reactie op een goede actie of prestatie	
	Fout/ vergissing	3. Een aan de fout gerelateerde aanmoediging 4. Een aan de fout gerelateerde technische instructie 5. Bestrafing 6. Een bestraffende, aan de fout gerelateerde, technische instructie 7. Het negeren van een fout	Een aanmoediging geven aan de speler, direct na een fout Het geven van instructies of van een demonstratie aan de speler, om een fout te verbeteren Verbale of non-verbale negatieve reactie, direct na een fout Combinatie van een negatieve reactie en instructie (4 en 5) Het achterwege laten van een reactie (in welke vorm dan ook) op de fout	
	Wangedrag	8. Controle/overwicht/ macht krijgen	Reactie naar een individu of de groep om de orde te herstellen of te handhaven	
SPONTAAN GEDRAG	Algemeen	9. Algemene technische instructie 10. Algemene aanmoediging 11. Organisatie	Communicatie over techniek en/of strategie/tactiek Spontane aanmoediging, zonder dat er een goede actie of fout aan vooraf ging Communicatie van administratieve aard, om opdrachten, verantwoordelijkheden, posities etc. aan te geven	
	Geen betrekking op training/ wedstrijd	12. Algemene communicatie	Interacties met spelers, zonder dat sprake is van relatie met de sport-activiteit	

Overig commentaar/ opmerkelijke gebeurtenissen:

.....

.....

.....

2. Observatielijst Kenmerken trainer-kind interactie

Naam observator:

Datum opname:

Datum observatie:

Team en vereniging:

Training (T) of wedstrijd (W):

Lees vooraf de instructie observeren door. Je interpretatie koppel je aan het geobserveerde gedrag in de specifieke training of wedstrijd. Van links naar rechts zet je telkens één kruisje bij Schaal 1-5, één kruisje bij Intensiteit 1-3 en één of twee kruisje(s) bij Verbaal/ nonverbaal.

Kenmerk	Schaal 1-5					N.v.t	Kenmerk	Intensiteit 1-3			Verbaal/nonverbaal	
De trainer sluit niet goed aan bij wat individuele kinderen al (bijna) kunnen							De trainer sluit goed aan bij wat individuele kinderen al (bijna) kunnen					
De trainer stimuleert het stellen van sportieve doelen in vergelijking met andere sporters							De trainer stimuleert het stellen van sportieve doelen in vergelijking tot eigen vaardigheidsniveau					
De trainer zorgt er niet voor dat kinderen nieuwe vaardigheden leren							De trainer zorgt ervoor dat kinderen nieuwe vaardigheden leren					
De trainer draagt niet bij aan plezierbeleving							De trainer draagt bij aan plezierbeleving					
De trainer gaat niet goed om met verschillen tussen kinderen							De trainer gaat goed om met verschillen tussen kinderen					
De trainer biedt geen uitdaging							De trainer biedt voortdurend uitdaging					
De trainer houdt geen rekening met wat individuele kinderen zelf willen							De trainer houdt rekening met wat individuele kinderen zelf willen					
De trainer stimuleert niet tot eigen inbreng en dialoog en geeft instructies							De trainer stimuleert eigen inbreng en dialoog en stelt vragen					
De trainer zorgt voor een gespannen sfeer							De trainer zorgt voor een prettige sfeer					
De trainer merkt het niet als kinderen enthousiast zijn of sluit daar niet op aan							De trainer sluit aan bij datgene waar kinderen enthousiast van worden					
De trainer stimuleert niet tot positieve en respectvolle omgang							De trainer stimuleert positieve en respectvolle omgang					
De trainer biedt geen extra hulp of ondersteuning wanneer dat nodig is							De trainer biedt extra hulp of ondersteuning wanneer dat nodig is					

De trainer moedigt spelers niet extra aan wanneer dat nodig is							De trainer moedigt spelers extra aan wanneer dat nodig is					
De trainer zorgt er niet voor dat kinderen durven te zeggen wat ze denken							De trainer zorgt ervoor dat kinderen durven te zeggen wat ze denken					
De trainer probeert er niet voor te zorgen dat spelers blessurevrij blijven							De trainer probeert ervoor te zorgen dat de spelers geen blessures oplopen					
De trainer geeft niet of nauwelijks complimenten aan spelers							De trainer geeft vaak complimenten aan spelers					
De trainer spreekt spelers er niet op aan wanneer regels worden overtreden							De trainer spreekt spelers er op aan wanneer regels worden overtreden					
De trainer ziet er niet op toe dat kinderen hem/ haar goed begrijpen							De trainer zorgt er voor dat kinderen hem/ haar goed begrijpen					
De trainer helpt niet bij het oplossen van ruzies/ meningsverschillen tussen jeugdspelers							De trainer helpt bij het oplossen van ruzies/ meningsverschillen tussen jeugdspelers					
De trainer stimuleert niet dat spelers trots zijn op zichzelf							De trainer stimuleert dat spelers trots zijn op zichzelf					
De trainer stimuleert niet dat spelers graag samen zijn, spelen en sporten							De trainer stimuleert dat spelers graag samen zijn, spelen en sporten					
De trainer kan geen orde houden							De trainer kan goed orde houden					
De trainer grijpt niet in wanneer er sprake is van onderling pestgedrag							De trainer grijpt in wanneer er sprake is van onderling pestgedrag					
De trainer geeft geen goed voorbeeld van hoe de jeugdspelers zich horen te gedragen							De trainer geeft een goed voorbeeld van hoe de jeugdspelers zich horen te gedragen					
De trainer doet zelf niet wat hij verwacht van spelers							De trainer doet zelf wat hij verwacht van spelers					
De trainer biedt geen emotionele ondersteuning als jeugdspelers dit nodig hebben							De trainer biedt emotionele ondersteuning aan jeugdspelers als zij dit nodig hebben					

3. Interviewleidraad Trainer

Start van het interview met de trainer:

Geef aan er vertrouwelijk zal worden omgegaan met de antwoorden en dat je het gesprek opneemt. Benadruk dat de persoonlijke antwoorden die de trainers geven anoniem worden verwerkt. Vertel dat het gesprek ongeveer 30 tot 40 minuten zal duren. Je zult vragen stellen over wat ze van de training/ wedstrijd en van zichzelf vonden. Geef de trainer gelegenheid om vooraf al vragen te stellen.

Startvragen:

1. **Wat vond u van de training/ wedstrijd en waarom vond u dat?**
2. **Wat denk u dat de jongeren van u vonden bij de training/ wedstrijd, noem waar wat woorden?**
[streven naar typering in woorden als aardig/ onvriendelijk/ chagrijnig/ goed/ vaag/ etc, evt. wat]
3. **Hoe zou u de trainingen en wedstrijden nog beter kunnen maken?**

[Bij het eerste interview: **Wat zijn jouw belangrijkste doelen als trainer? Waarom ben je trainer geworden van deze jongeren? Spreek je ook wel eens doelen af met de jongeren? Zo ja, hoe doe je dat en welke doelen zijn dat?**]

Typen gedragingen

Vertel de trainer/coach dat je de training/wedstrijd gezien hebt en dat je zag hoe hij/zij verschillende dingen deed. Je noemt, afhankelijk van wat je gezien hebt, zes dingen op en vraagt wat de trainer hier zelf van vond.

4. U reageerde als een jeugdporter iets goed deed

(bij voorkeur een voorbeeld uit de training/wedstrijd noemen!)

Doorvragen: Komt deze reactie vaker voor? Kunt u nog een ander voorbeeld noemen? Wat vindt u daarvan? Komt deze reactie naar uw mening te vaak of te weinig voor?

5. U reageerde als een jeugdporters iets niet goed deed?

(bij voorkeur een voorbeeld noemen!)

Doorvragen: Komt deze reactie vaker voor? Kunt u nog een ander voorbeeld noemen? Wat vindt u daarvan? Komt deze reactie naar uw mening te vaak of te weinig voor?

6. U reageerde als een jeugdporter zich misdroeg?

(bij voorkeur een voorbeeld uit de training/wedstrijd noemen!)

Doorvragen: Komt dat vaker voor? Kunt u nog een ander voorbeeld noemen? Wat vindt u daarvan? Komt deze reactie naar uw mening te vaak of te weinig voor?

7. U gaf instructies hoe de jeugdporters sportief en respectvol met elkaar om moeten gaan?

(bij voorkeur een voorbeeld uit de training/wedstrijd noemen!)

Doorvragen: Komt dat vaker voor? Kunt u nog een ander voorbeeld noemen? Wat vindt u daarvan? Komt deze reactie naar uw mening te vaak of te weinig voor?

8. U gaf een instructie of aanmoediging zonder dat er een actie van een speler aan vooraf ging?

(bij voorkeur een voorbeeld uit de training/wedstrijd noemen!)

Doorvragen: Komt dat vaker voor? Kunt u nog een ander voorbeeld noemen? Wat vindt u daarvan? Komt deze reactie naar uw mening te vaak of te weinig voor?

9. U communiceerde met een speler over iets dat niets te maken had met de sportactiviteit?

(bij voorkeur een voorbeeld uit de training/wedstrijd noemen!)

Doorvragen: Komt dat vaker voor? Kunt u nog een ander voorbeeld noemen? Wat vindt u daarvan? Komt deze reactie naar uw mening te vaak of te weinig voor?

10. We hebben verschillende voorbeelden genoemd van wat u doet bij trainingen en wedstrijden. Waar hebben de jongeren volgens u het meest aan? Wat levert ze dat dan op?

Interview na wedstrijd: kunt u wat voorbeelden noemen van wat u als coach voor de start van de wedstrijd tegen de spelers zegt? Waar hebben ze het meeste aan denkt u? Waar hebben ze minder aan volgens u? Zijn er dingen die u anders zou willen doen?

11. Hoe heeft u tijdens de training/ wedstrijd gebruik gemaakt van principes van belonen en straffen? Wat vindt u daarvan en welke betekenis heeft dat volgens u voor de jongeren?

Voorbeeldsituaties

Geef aan dat je tot slot nog enkele voorbeeldsituaties wilt voorleggen aan de trainer. Het is de bedoeling te achterhalen hoe de trainer daar mee omgaat en wat dat betekent voor de jongeren. Vraag dus goed door en vraag ook om voorbeelden. Je kies per interview enkele situaties uit, afhankelijk van hoe lang het interview al duurt.

12. Vragen bij voorbeeldsituaties:

- Herkent u deze situatie? Noem een (soortgelijk) voorbeeld?
- Hoe ging u hier mee om/ hoe gaat u met dergelijke situaties om?
- Heeft dat een effect op de jongeren?

Voorbeeldsituaties:

- Aan het begin van het jaar heeft u de afspraak gemaakt met je sporters dat bij te laat komen de sporter niet mee mag spelen. Uw beste sporter komt voor de derde keer te laat.
- Tijdens de training gaat alles precies zoals u uitgelegd heeft en voeren jouw sporters uw opdrachten goed uit.
- Uw sport op de eigen vereniging. Het is bijna tijd en de stand is gelijk. Als u deze wedstrijd wint kunnen jullie kampioen worden. Uw beste sporter maakt een grove overtreding op een andere sporter. De scheidsrechter/ official/ jurylid heeft het niet gezien
- U merkt dat de kinderen de training niet altijd even leuk vinden en soms als 'saai' bestempelen.
- Tijdens een training merkt u dat een oefening bij sommige spelers heel goed gaat, maar dat andere kinderen er veel moeite mee hebben.
- Tijdens een oefenvorm vinden de sporters het fantastisch als het ze lukt om een bepaald kunstje te doen, maar dat past niet heel goed bij de bedoeling van uw oefening.
- Een van de spelers is technisch duidelijk minder vaardig dan de rest. Hij/zij maakt hierdoor meer fouten gedurende wedstrijden.
- De spelers hebben onderling een meningsverschil over hoe de tactiek moet worden uitgevoerd en er dreigt een fikse ruzie.
- Tijdens een training heeft u het idee dat een van de spelers niet zo lekker in zijn vel zit. De oefeningen lukken hem/haar ook minder goed dan normaal.
- U hebt al een aantal weken het idee dat een speler minder goed is opgenomen binnen het team dan de rest. U heeft andere spelers honende opmerkingen tegen hem/haar horen maken in de kleedkamer.
- De spelers zijn erg druk vandaag en praten voortdurend, ook als u aan het uitleggen bent.
- Jullie hebben een wedstrijd onnodig verloren. U merkt dat sommige goede spelers de wat mindere spelers dit verwijten en dat de desbetreffende spelers hier onzeker van worden.
- U weet van een andere trainer dat hij/zij er regelmatig voor zorgt dat het team na trainingen of wedstrijden nog gezellig samen na blijft. Hij organiseert zelfs activiteiten voor het team die niets met de sport te maken hebben.
- Na een wedstrijd tegen een team dat voortdurend onsportief en agressief gedrag vertoonde ziet u een paar van je spelers het veld aflopen zonder de tegenstander de hand te schudden.
- Een van je collega-trainer maakt de opstelling van de wedstrijden altijd op basis van de beste spelers. Vaak zitten dezelfde kinderen langs de kant.
- U merkt dat een van de spelers erg futloos is gedurende trainingen en zelfs minder actief tijdens de wedstrijd. U weet dat hij/zij bezig is met de Ramadan.
- U heeft de training voor die dag helemaal uitgestippeld, maar bij aanvang van de training blijken een aantal kinderen zelf een oefening verzonnen te hebben.

- U heeft duidelijke instructies voor een oefening gegeven, maar u merkt dat sommige kinderen deze niet begrijpen.
- U heeft de opstelling voor de wedstrijd gemaakt, maar er komen twee sporters naar u toe met een voorstel om hun posities te wisselen.
- Een collega-trainer bedenkt vrijwel wekelijks andere, steeds iets moeilijkere, oefeningen.
- Tijdens een wedstrijd waarin niet zo sportief wordt gespeeld door de tegenstander. Na een tijdje is het geduld van een van uw spelers op en diegene begint te schelden op de tegenpartij.

Afronding en afsluiting

13. Denkt u dat de kinderen bij het sporten ook dingen leren die u eigenlijk niet zo goed vindt? Zo ja, noem een voorbeeld?

14. Er zijn verschillende zaken genoemd over uw rol ten opzichte van de jongeren. Kunt u samenvattend een aspect noemen waar u heel goed in bent? Zou u ook een aspect willen noemen dat u nog zou willen verbeteren?

15. We zijn aan het einde van ons gesprek, hebben we dingen niet genoemd waarover u nog graag wat zou willen toelichten?

16. Heeft u nog vragen? *Afsluiten en bedanken*

Optioneel:

Als je na een aantal interviews het idee hebt dat er geen nieuwe informatie meer komt kun je na het eerste gedeelte van het interview ingaan op bijvoorbeeld onderstaande elementen:

- *Gedachten over of dat wat kinderen leren bij trainingen en wedstrijden ook thuis en op school van pas komt*
- *Gedachten over verschillen/ overeenkomsten trainingen en wedstrijden*
- *Gedachten over rol trainer ten opzichte van andere sporten*
- *Gedachten over rol trainer bij andere leeftijd*
- *Gedachten over rol trainer bij prestatie-/ recreatie- groep*
- *Gedachten over rol kenmerken van de trainer*
- *Gedachten over rol kenmerken van de groep jongeren*

4. Interviewleidraad jeugdsporters

Start van het interview

Geef aan er vertrouwelijk zal worden omgegaan met de antwoorden en dat je het gesprek zult opnemen. Benadruk dat de persoonlijke antwoorden die de jeugdsporters geven niet besproken zullen worden met de trainer. Vertel dat het groepsgesprek ongeveer 30 minuten zal duren. Je zult vragen stellen over wat ze van de training/ wedstrijd en van de trainer vinden. Geef de jeugdsporters gelegenheid om vooraf al vragen te stellen.

Startvragen/ algemeen:

1. **Wat vond je van de training/ wedstrijd en waarom vond je dat?**
2. **Wat vond je van de trainer bij de training/ wedstrijd, noem waar wat woorden? [streven naar typering in woorden als aardig/ onvriendelijk/ chagrijnig/ goed/ vaag/ etc, evt. wat]**
3. **Hoe zou je trainer de trainingen en wedstrijden nog beter kunnen maken?**
4. **Wat willen jullie bereiken door hier te sporten? Maken jullie wel eens afspraken met de trainer over wat je zelf wilt bereiken? Zo ja, hoe doe je dat en wat wil je dan bijvoorbeeld bereiken?**

Typen gedragingen:

Vertel de jeugdsporters dat je de training/wedstrijd hebt opgenomen en gezien en dat je zag hoe de trainer verschillende dingen deed. Je noemt zes dingen op en vraagt wat de jeugdsporters daarvan vonden.

5. De trainer reageerde als je een goede actie maakte *(bij voorkeur een voorbeeld uit de training/wedstrijd noemen!)*

Doorvragen: Komt deze reactie vaker voor? Kun je nog een ander voorbeeld noemen? Wat vind je daarvan? Komt dit te vaak of te weinig voor?

6. De trainer reageerde als je een fout maakte *(bij voorkeur een voorbeeld uit de training/ wedstrijd noemen!)*

Doorvragen: Komt deze reactie vaker voor? Kun je nog een ander voorbeeld noemen? Wat vind je daarvan? Komt dit te vaak of te weinig voor?

7. De trainer reageerde als je iets deed wat niet mag *(bij voorkeur een voorbeeld uit de training/wedstrijd noemen!)*

Doorvragen: Komt dat vaker voor? Kun je nog een ander voorbeeld noemen? Wat vind je daarvan? Komt dit te vaak of te weinig voor?

8. De trainer gaf instructies over hoe jullie sportief en netjes met elkaar moeten omgaan *(bij voorkeur een voorbeeld uit de training/wedstrijd noemen!)*

Doorvragen: Komt dat vaker voor? Kun je nog een ander voorbeeld noemen? Wat vind je daarvan? Komt dit te vaak of te weinig voor?

9. De trainer gaf een aanmoediging of instructie zonder dat er een actie van jullie aan vooraf ging *(bij voorkeur een voorbeeld uit de training/wedstrijd noemen! Is lastig te begrijpen anders)*

Doorvragen: Komt dat vaker voor? Kun je nog een ander voorbeeld noemen? Wat vind je daarvan? Komt dit te vaak of te weinig voor?

10. De trainer zei iets tijdens de training of wedstrijd dat niks te maken heeft met het spel *(bij voorkeur een voorbeeld uit de training/wedstrijd noemen!)*

Doorvragen: Komt dat vaker voor? Kun je nog een ander voorbeeld noemen? Wat vind je daarvan? Komt dit te vaak of te weinig voor?

11. We hebben net verschillende voorbeelden genoemd van wat de trainer/ coach doet bij trainingen en wedstrijden. Waar heb je volgens jou het meest aan? Wat heb je er dan precies aan?

Interview na wedstrijd: kun je wat voorbeelden noemen van wat je trainer voor de start van de wedstrijd tegen jullie zegt? Waar heb je het meest aan? Waar heb je niet zoveel aan? Wat zou je anders willen aan de wedstrijdbespreking?

Voorbeeldsituaties:

Geef aan dat je tot slot nog verschillende voorbeeldsituaties wilt voorleggen. Het is de bedoeling te achterhalen hoe de trainer daar mee omgaat en wat dat betekent voor de jongeren. Vraag dus goed door en vraag om voorbeelden. Je kiest per interview enkele situaties uit, afhankelijk van hoe lang het interview al duurt.

12. Vragen bij voorbeeldsituaties:

- Gebeurt zo iets ook wel eens bij jullie? Noem een voorbeeld?
- Wat deed jullie trainer toen?
- Wat vind jij daar van?

Voorbeeldsituaties:

- Aan het begin van het jaar heb is met jullie de afspraak gemaakt dat als je te laat komt niet mee mag spelen bij de wedstrijd. Een goede speler uit jullie team komt al voor de derde keer te laat bij een wedstrijd.
- Tijdens de training gaat het heel goed. Jullie voeren de opdrachten van je trainer goed uit.
- Jullie hebben een thuiswedstrijd. Het is bijna tijd en de stand is gelijk. Als jullie deze wedstrijd winnen kunnen jullie kampioen worden. Jullie beste speler maakt een grove overtreding op een andere sporter. De scheidsrechter/ official/ jurylid heeft het niet gezien.
- Jullie vinden de training niet altijd even leuk en soms zelfs saai.
- Tijdens een training gaat een oefening bij sommige spelers heel goed, maar andere kinderen hebben er veel moeite mee.
- Tijdens een oefenvorm vinden jullie het fantastisch om een bepaald kunstje te doen, maar dat past niet heel goed bij de bedoeling van de oefening van de trainer.
- Een van jullie teamgenoten is duidelijk minder goed in je sport dan de rest. Hij/zij maakt hierdoor meer fouten gedurende wedstrijden.
- Jullie hebben onderling een meningsverschil over hoe de tactiek moet worden uitgevoerd en er dreigt een fikse ruzie.
- Tijdens een training zit een van jullie teamgenoten niet zo lekker in zijn/haar vel. De oefeningen lukken hem/haar ook minder goed dan normaal.
- Een speler is minder goed opgenomen binnen het team dan de rest. Andere spelers maken gemene opmerkingen tegen/haar in de kleedkamer.
- Jullie zijn erg druk vandaag en praten voortdurend, ook tijdens de uitleg van de trainer.
- Jullie hebben een wedstrijd onnodig verloren. Sommige goede spelers verwijten de wat minder goede spelers dit en zij worden daar onzeker van.
- De trainer van een andere team zorgt ervoor dat het team na trainingen of wedstrijden nog gezellig samen na blijft. Hij organiseert zelfs activiteiten voor het team die niets met de sport te maken hebben.
- Na een wedstrijd tegen een team dat voortdurend onsportief en agressief gedrag lopen enkele van jullie teamgenoten het veld af zonder de tegenstander een hand te geven.
- Een trainer van een ander team maakt de opstelling van de wedstrijden altijd op basis van de beste spelers. Vaak zitten dezelfde kinderen langs de kant.
- Een van jullie teamgenoten is erg futloos gedurende trainingen en zelfs minder actief tijdens de wedstrijd. Hij bezig is met de Ramadan.
- Een paar teamgenoten hebben zelf een oefening verzonnen om te doen tijdens de training en vertellen dit in het begin van de training tegen jullie trainer.
- Als de trainer een oefening duidelijk heeft uitgelegd, blijkt dat sommige kinderen het niet snappen.
- De trainer heeft de opstelling voor de komende wedstrijd gemaakt, maar er komen twee sporters naar hem toe

met een voorstel om hun posities te wisselen.

- Een trainer van een ander team bedenkt vrijwel wekelijks andere, steeds iets moeilijkere, oefeningen voor de trainingen.
- Tijdens een wedstrijd waarin niet zo sportief wordt gespeeld door jullie tegenstander. Na een tijdje verliest een van jullie teamgenoten het geduld en begint te schelden op de tegenpartij.

Afronding en afsluiting:

13. Denk je dat je bij het sporten ook dingen leert die je eigenlijk niet zo goed vindt? Zo ja, noem een voorbeeld.

14. We hebben het over van alles gehad. Kunnen jullie nu aan het eind van dit gesprek één ding noemen wat je heel goed vindt aan je trainer? En één ding wat hij/ zij beter kan doen?

15. We zijn aan het einde van ons gesprek, hebben jullie dingen die niet genoemd zijn die jullie mij willen vertellen over jullie trainer?

16. Hebben jullie nog vragen? *Afsluiten en bedanken*

Optioneel:

Als je na een aantal interviews het idee hebt dat er geen nieuwe informatie meer komt kun je na het eerste gedeelte van het interview ingaan op bijvoorbeeld onderstaande elementen:

- *Gedachten over of dat wat kinderen leren bij trainingen en wedstrijden ook thuis en op school van pas komt*
- *Gedachten over verschillen/ overeenkomsten trainingen en wedstrijden*
- *Gedachten over rol trainer ten opzichte van andere sporten*
- *Gedachten over rol trainer bij andere leeftijd*
- *Gedachten over rol trainer bij prestatie-/ recreatie- groep*
- *Gedachten over rol kenmerken van de trainer*
- *Gedachten over rol kenmerken van de groep jongeren*

5. Vragenlijst trainer

Beste trainer,

Via deze vragenlijst willen we enkele achtergrondkenmerken van u, de sporters en de vereniging te weten komen.

Kies bij de meerkeuzevragen steeds het antwoord dat het beste bij u past, kruis dus steeds maar één hokje aan!

De vragenlijst is anoniem en er zal vertrouwelijk worden omgegaan met de gegevens. Het invullen duurt ruim 10 minuten. Alvast hartelijk dank voor uw medewerking!

Algemeen

1. Wat is uw leeftijd?

..... jaar

2. Wat is uw geslacht?

Man

Vrouw

3. Wat is uw hoogst afgeronde opleiding?

Basisschool

Vmbo

Havo

Vwo

Mbo

Hbo

Universiteit

Sport- en trainerhistorie

4. Hoe lang bent u al trainer?

..... jaar

5. Hoe lang bent u al trainer bij deze vereniging?

..... jaar

6. Hoe lang traint u deze groep al?

Dit is het eerste seizoen/ jaar

Tweede jaar

Derde jaar

Vier jaar of langer

7. Wat is uw hoogst succesvol afgeronde sportopleiding of –cursus?

- Ik heb geen sportopleiding of –cursus afgerond (ga naar vraag 8)
- Ik heb wel een sportopleiding- of cursus afgerond, namelijk: *(meerdere antwoorden mogelijk)*
 - Sportbond, naam opleiding:
 - Onderwijsinstelling (bijv. Cios, Alo), naam opleiding:
 - Iets anders, namelijk:

8. Heeft u zelf ook actief gesport?

- Ja, (onder meer) in de sport waarin ik nu trainer ben
- Ja, maar niet bij de sport waarin ik nu trainer ben
- Nee

9. Sport u zelf op dit moment nog?

- Ja
- Nee

10. Op welk niveau heeft u tijdens uw sportloopbaan gespeeld?

- Vooral recreatief zonder competitie te spelen
- Vooral recreatief in lokale/ regionale competitie
- Deels recreatief/ deel prestatief in lokale/ regionale competitie
- Vooral prestatief in lokale/ regionale competitie
- Vooral prestatief in nationale competitie

10. Waarom bent u trainer geworden (Kies maximaal 2 antwoorden)?

- Voor mijn plezier
- Om zelf lichamelijk actief te blijven
- Vanwege de sociale contacten
- Om de jeugd plezier te bezorgen
- Omdat ik het belangrijk vind dat de jeugd voldoende sport
- Omdat ik ervoor gevraagd ben
- Om mijn eigen zoon of dochter te trainen/ coachen
- Anders, namelijk.....

11. Wat wilt u met de huidige sporters bereiken (Kies maximaal 2 antwoorden)?

- Wedstrijden winnen en kampioenschappen behalen
- Dat de sporters steeds beter worden in hun sport
- Zelfvertrouwen bij de sporters stimuleren
- Dat de sporters voldoende beweging krijgen
- Dat de sporters plezier hebben in hun sport

- Dat de sporters zich sportief en respectvol gedragen bij de sportvereniging
- Anders, namelijk.....

12. Wat denkt u dat de kinderen willen bereiken (Kies maximaal 2 antwoorden)?

- Steeds beter worden in de sport
- Kampioen worden
- Plezier beleven in de sport
- Vriendschappen sluiten bij de sportvereniging
- Sportief en respectvol met elkaar leren omgaan
- Fitheid en gezondheid verbeteren
- Anders, namelijk.....

Rol trainer

14. Hoe ziet u uw rol ten opzichte van de sporters vooral?

- Als leider/ instructeur
- Als coach/ hulpverlener
- Als onderwijzer
- Als opvoeder
- Anders, namelijk.....

15. Hoe denkt u over sport?

	Helemaal niet mee eens	Niet mee eens	Een beetje mee eens	Mee eens	Helemaal mee eens
a. Als je verliest heb je eigenlijk voor niets gesport	○	○	○	○	○
b. Het is niet erg om je verenigings-genoot uit te schelden als die een stomme fout maakt	○	○	○	○	○
c. Af en toe opzettelijk de regels overtreden hoort bij de sport	○	○	○	○	○
d. Je moet respect tonen voor de tegenstander	○	○	○	○	○
e. Winnen is belangrijker dan je aan de spelregels houden	○	○	○	○	○
f. Een trainer moet zijn zwakste sporters zo weinig mogelijk opstellen	○	○	○	○	○

16. Hoe denkt u over onderstaande stellingen?

	Helemaal niet mee eens	Niet mee eens	Een beetje mee eens	Mee eens	Helemaal mee eens
De scheidsrechter/ leiding beslist dus ik hoef me er niet mee te bemoeien als een van mijn spelers de regels overtreedt	☐	☐	☐	☐	☐
Het is mijn taak om de sporters fair play bij te brengen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik bemoei me er niet mee als de sporters elkaar uitschelden buiten de trainingen/wedstrijden om, dat is een taak van ouders en is een verantwoordelijkheid van de jongeren zelf	☐	☐	☐	☐	☐

De vereniging

17. Hoe is het bij uw sportvereniging?

	Niet waar	Meestal niet waar	Soms waar, soms niet waar	Meestal waar	Helemaal waar
a. Bij deze vereniging helpen mensen elkaar, ook als ze geen vrienden zijn	☐	☐	☐	☐	☐
b. Bij deze vereniging wordt door de sporters veel ruzie gemaakt	☐	☐	☐	☐	☐
c. Bij deze vereniging voelen sporters zich verantwoordelijk voor elkaar	☐	☐	☐	☐	☐
d. Bij deze vereniging worden strenge maatregelen genomen tegen sporters die zich onsportief gedragen	☐	☐	☐	☐	☐

18. Op welke sporttak richt de vereniging zich?

.....

19. Hoeveel leden heeft de vereniging in totaal ongeveer?

.....

20. Hoeveel jeugdleden heeft de vereniging ongeveer?

.....

21. Waar bevindt de vereniging zich?

- In landelijk gebied
- In landelijk/ stedelijk gebied
- In stedelijk gebied

22. Is er bij de vereniging aandacht voor de ondersteuning van trainers (kies 1 antwoord en geef een toelichting)?

Veel aandacht, namelijk door.....
.....

Een beetje aandacht, namelijk door.....
.....

Weinig aandacht, toelichting:
.....

23. Wordt er bij de vereniging structureel aandacht besteed aan fair play?

Veel aandacht, namelijk door.....
.....

Een beetje aandacht, namelijk door.....
.....

Weinig aandacht, toelichting:
.....

24. Stuurt de vereniging actief op het aanstellen en ondersteunen van trainers die een 'veilig sportklimaat' voor kinderen realiseren (kies 1 antwoord en geef een toelichting)?

Ja, namelijk door.....
.....

Enigszins, namelijk door.....
.....

Nee, toelichting:.....
.....

Einde

6. Vragenlijst jeugdsporter

Beste sporter,

Wil je deze vragenlijst voor ons invullen? Sommige vragen gaan over sport, maar niet allemaal. Het invullen van deze vragenlijst zal ruim 10 minuten duren. Je kunt geen goede of foute antwoorden geven: het is geen toets! Als je moet kiezen tussen verschillende antwoorden, kies dan het antwoord dat het beste bij je past: kruis dus steeds maximaal **één hokje** aan! De vragenlijst is anoniem. Dit betekent dat niemand weet welke antwoorden jij hebt ingevuld, want je hoeft geen naam in te vullen.

1. Hoe oud ben je?

..... jaar

2. Wat is je geslacht?

- Man
- Vrouw

3. Welk soort onderwijs volg je?

- Basisschool
- Vmbo
- Havo
- Vwo
- Mbo
- Hbo
- Universiteit
- Een combinatieklas (bijvoorbeeld vmbo-havo), namelijk:
- Iets anders, namelijk:
- Ik volg momenteel geen opleiding

4. Hoe lang doe je deze sport al?

..... jaar

5. Hoe lang ben je al lid bij deze sportvereniging?

..... jaar

6. Hoe lang heb je de huidige trainer/ coach al?

- Dit is het eerste seizoen/ jaar
- Tweede jaar
- Derde jaar
- Vier jaar of langer

7. In de tabel staan verschillende stellingen over hoe jij je in het algemeen voelt, ze gaan niet over sport. Geef aan in hoeverre je het eens bent met de stelling.

	Sterk mee eens	Mee eens	Mee oneens	Sterk mee oneens
a. In het algemeen ben ik heel tevreden over mijzelf	0	0	0	0
b. Soms denk ik dat ik waardeloos ben	0	0	0	0
c. Ik heb het gevoel dat ik een aantal goede eigenschappen heb	0	0	0	0
d. Ik kan veel dingen net zo goed als de meeste andere mensen	0	0	0	0
e. Ik heb niet veel om trots op te zijn	0	0	0	0
f. Zeker is dat ik me af en toe nutteloos voel	0	0	0	0
g. Ik ben de moeite waard, minstens net zo veel als anderen	0	0	0	0
h. Ik wou dat ik mezelf wat meer kon respecteren	0	0	0	0
i. Al met al lijkt ik mezelf een mislukkeling te vinden	0	0	0	0
j. Ik heb een positieve houding ten opzichte van mezelf	0	0	0	0

8. Geef hieronder aan waarom je aan sport doet. Let op! De antwoordmogelijkheden zijn andersom dan bij de vraag hiervoor.

Ik sport omdat ...

	Helemaal niet mee eens	Niet mee eens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens
a. ik het plezierig vind	0	0	0	0	0
b. ik op gewicht wil blijven of wil afvallen	0	0	0	0	0
c. ik samen met vrienden wil zijn	0	0	0	0	0
d. ik ervan houd om anderen te laten zien wat ik kan	0	0	0	0	0
e. ik het leuk vind om wedstrijden tegen anderen te spelen	0	0	0	0	0
f. ik daar beter in wil worden	0	0	0	0	0
g. ik wil zorgen voor mijn gezondheid	0	0	0	0	0
h. ik er beter uit wil zien	0	0	0	0	0
i. ik houd van buiten sporten	0	0	0	0	0
j. ik van anderen wil winnen	0	0	0	0	0
k. het moet van mijn ouders	0	0	0	0	0

9. Het belangrijkste bij een training vind ik:

- Dat de oefeningen leuk zijn
- Dat ik wat nieuws heb geleerd
- Dat het gezellig is
- Dat ik lekker kan zweten
- Dat ik kan laten zien wat ik kan in vergelijking met anderen

10. Het belangrijkste bij een wedstrijd vind ik:

- Dat ik win
- Dat ik lekker kan zweten
- Dat ik alles uit mezelf haal
- Dat het leuk is
- Dat de wedstrijd eerlijk verloopt
- Dat het gezellig is

11. Hoe denk jij over sport?

	Helemaal niet mee eens	Niet mee eens	Een beetje mee eens	Mee eens	Helemaal mee eens
Als je verliest heb je eigenlijk voor niets gesport	☐	☐	☐	☐	☐
Het is niet erg om je verenigings-genoot uit te schelden als die een stomme fout maakt	☐	☐	☐	☐	☐
Af en toe expres de regels overtreden hoort bij de sport	☐	☐	☐	☐	☐
Je moet respect tonen voor de tegenstander	☐	☐	☐	☐	☐
Winnen is belangrijker dan je aan de spelregels houden	☐	☐	☐	☐	☐
Een trainer moet zijn zwakste sporters zo weinig mogelijk opstellen	☐	☐	☐	☐	☐

12. Hoe is het bij jouw sportvereniging?

	Niet waar	Meestal niet waar	Soms waar, soms niet waar	Meestal waar	Helemaal waar
Bij deze vereniging helpen mensen elkaar, ook als ze geen vrienden zijn	☐	☐	☐	☐	☐
Bij deze vereniging wordt door de sporters veel ruzie gemaakt	☐	☐	☐	☐	☐
Bij deze vereniging voelen sporters zich verantwoordelijk voor elkaar (bijvoorbeeld als een andere sporter iemand uitscheldt dan wordt daar wat van gezegd)	☐	☐	☐	☐	☐
Bij deze vereniging worden sporters die zich onsportief gedragen streng aangepakt	☐	☐	☐	☐	☐

7. Reflectie op het onderzoeksproces

Eén van de studenten die het niet lukte om de data volledig en tijdig aan te leveren heeft als alternatieve opdracht een analyse gedaan van alle reflectieverslagen van de studenten. Iedere student is namelijk gevraagd om een logboek bij te houden en na afloop dit te koppelen aan een stukje algemene reflectie. Mede gebaseerd op die analyse ontstaat een totaalbeeld over hoe het onderzoeksproces bij de verenigingen is verlopen:

- Selectie en contact/communicatie met de vereniging/trainer/ouders/jeugd

Het was voor de meeste studenten geen probleem om een vereniging en trainer te vinden om het onderzoek bij uit te voeren. Een deel van de studenten koos er voor om het onderzoek uit te voeren bij de eigen vereniging, waar men al goed bekend is en makkelijk binnenkomt. Voor sommige studenten was het wel wat lastiger. Zij gaven onder meer een aantal keer aan dat de bestuurders of jeugdcoördinator niet goed bereikbaar is en laat reageert op berichten. Voordeel van een studentonderzoeker op de eigen vereniging is dat het contact snel en goed verloopt en dat de student zich goed kan verplaatsen in de club en mogelijk relatief vrij mag kiezen welke sportgroep te betrekken in het onderzoek. Enkele mogelijke nadelen zijn dat de studenten mogelijk minder kritisch/objectief zijn, doordat ze vooraf al een bepaalde mening hebben over de club en de trainer. Ook zou de keuze voor een andere club er voor zorgen dat ze twee clubculturen kennen en de resultaten beter kunnen plaatsen binnen die verenigingscontexten. De verenigingen reageerden meestal positief op de vraag om mee te doen aan het onderzoek, waarbij de naam NOC*NSF aanspreekt en lijkt bij te dragen aan een snelle acceptatie. Wel kostte het vaak een aantal weken de tijd voordat in een vergadering op de club de definitieve toestemming was geregeld.

- Mogelijk verstorende invloeden tijdens de uitvoering van het onderzoek

Het lukte behoorlijk vaak niet om het interview binnen een week na de desbetreffende training of wedstrijd uit te voeren, zoals vooraf was besproken. Hierdoor was het ook lastiger om tijdens het interview concreet in te gaan op de relevante uitspraken en situaties.

Door weersomstandigheden zijn behoorlijk wat meetmomenten (bij buitensporten zoals voetbal) uitgesteld. De winter van 2012/2013 was koud en er lag regelmatig sneeuw, ook al vrij vroeg in december 2012. Daardoor zijn er in het algemeen en bij voetbal weinig metingen voor de de jaarwisseling uitgevoerd. De meeste metingen zijn uitgevoerd in de maanden februari, maart en april 2013.

Op 3 december 2012 overleed voetbalgrensrechter Richard Nieuwenhuizen als gevolg van een uit de hand gelopen jeugdvoetbalwedstrijd. Praktisch gezien ging hierdoor van een enkele student de meting niet door, het volgende speelweekend was namelijk algeheel afgelast door de KNVB. Maar in het algemeen was de maatschappelijke impact van deze trieste gebeurtenis groot. In de maanden er na, waarin ook dit onderzoek werd uitgevoerd, is er veel extra aandacht geweest voor sportiviteit en respect op de Nederlandse sportverenigingen. Ook in enkele interviews is deze gebeurtenis kort aan de orde gekomen. Hoewel het totale beeld over trainers in dit rapport er niet zozeer door zal zijn beïnvloed, kan het wel zijn dat enkele trainers hierdoor wat bewuster aandacht hebben besteed aan fair play en het vooral het beschermen van (assistent)scheidsrechters.

Het bleek lastig voor verschillende studenten om de trainers goed frontaal te filmen, waarbij ze in geluid en gebaar goed te volgen zijn. Ondanks dat hier in de voorbereiding uitvoerig bij is stilgestaan, blijft dat praktisch lastig. Bij buitensporten kan het weer daar ook belemmerend werken en bij binnensporten de akoestiek en invloed van andere trainingsgroepen in dezelfde ruimte.

Het uitvoeren van de interviews lijkt vrij goed te zijn verlopen. De interviewleidraad biedt veel houvast. Wel vonden de studenten het lastig om vier keer op eenzelfde manier het interview uit te voeren. Ze gaven aan dat er steeds meer herhaling was het soms moeilijk was om later interviews informatief te houden. Mogelijk dat de interviews nog nadrukkelijker aan situaties uit de training hadden kunnen worden gekoppeld of dat minder interviews een optie was. Daarnaast blijkt vooral uit de analyses achteraf dat de studentonderzoekers niet allemaal even goed objectief en kritisch doorvragen. Iedere interview bevatte bruikbare informatie, maar in behoorlijk veel interviews zijn wat sturende vragen gesteld of zijn kansen gemist om door te vragen naar achterliggende redenen of opvattingen. Een volgende keer lijkt het zinvol om wat uitgebreider te oefenen met interviewtechnieken. Tot slot benoemden enkele

studentonderzoekers het nadeel van groepsinterviews met de jongeren, dat er soms sociaal wenselijke antwoorden worden gegeven. Zo wordt beschreven dat als het ene kind ja zegt, de anderen niet snel tegenspreken. En dat spelers elkaar ook vaak even aankijken voordat ze hun mening over de trainer geven.

Bij de observaties met de CBAS werd bevestigd dat het lastig is om de categorieën 'Geen reactie' en 'Negeren van een fout' te constateren, omdat door het gebruik van filmopnames de acties van de jeugdsporters nauwelijks worden waargenomen. Bij het observatieformulier TKI gaven enkele studentonderzoekers aan dat een goed beeld van de trainer past ontstaat na enige tijd en ze dit misschien alleen aan het eind van de onderzoeksperiode zouden invullen (in plaats van na iedere training/wedstrijd).

- Begeleiding en ondersteuning studentonderzoekers

De meeste studenten waren tevreden over de begeleiding en ondersteuning in de uitvoering. Wel gaven de studenten aan dat het onderzoek best veel tijd kostte en dat de eisen vanuit de eigen opleiding niet altijd optimaal aansluiten op die vanuit de landelijke onderzoekscoördinatie. Over het algemeen was men tevreden met de vele gedetailleerd beschreven onderzoeksinstrumenten en informatie vooraf. Wel hadden de studentonderzoekers graag de checklist met aan te leveren documenten voor het onderzoek eerder ontvangen.

De voorbereiding en het oefenen met de instrumenten had wat uitgebreider kunnen zijn dan nu het geval was. Dat had positief kunnen bijdragen aan de kwaliteit van de metingen. De begeleiding vanuit de landelijke onderzoekscoördinatie na de voorbereidingsfase was 'op afstand' en had wellicht wat intensiever kunnen, maar de studenten waren wel tevreden dat er snel en flexibel op individuele vraagstukken werd gereageerd. Over de ondersteuning vanuit de eigen hogeschool lijken de studenten relatief vaker wat ontevreden. De kaders waren niet altijd duidelijk en de begeleiders waren niet altijd beschikbaar of wisselden.

Tot slot

Over het algemeen is het onderzoeksproces naar tevredenheid doorlopen. De logistieke inzet was groot met veel verschillende dataverzamelaars, meerdere hogescholen, meerdere onderzoeksinstrumenten en het centraal aanleveren van video-bestanden en uitgewerkte databestanden. Dit vereiste veel nauwkeurigheid en het planmatig uitwerken en registreren van de voortgang, maar is goed gelukt. De belasting voor de clubs, trainers en kinderen was te ook overzien en met de presentjes vooraf en verlate kaartjes voor nationale sportwedstrijden achteraf lijkt het onderzoek geen afbreuk te hebben gedaan aan oprechte interesse en betrokkenheid van de deelnemers bij het onderzoek. Voor toekomstige onderzoeken lijkt het nog wel zinvol om de voorbereiding en ondersteuning van de hbo-studenten te intensiveren, maar verder lijkt de gehanteerde onderzoeksstructuur goed bruikbaar voor andere onderzoeken¹.

¹ Het (onderzoeks)programma Meedoen met sport borduurt hier ook op voort en werkt wederom op soortgelijke wijze samen met hogescholen en studenten (zie WP 2 op www.meedoenmetsport.nl).

8. Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de twee observatielijsten

Buddyscores Observatielijst CBAS

Van de 146 geobserveerde trainingen/ wedstrijden zijn er 58 die zowel door een student zelf als door zijn/ haar buddy-student zijn gescoord. Via t-toets voor gekoppelde steekproeven kan worden nagegaan in hoeverre de scores met elkaar samenhangen.

Output SPSS:

Paired Samples Statistics					
		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	Positieve belonende reactie	40,47	58	28,233	3,707
	Buddy_1	40,48	58	28,565	3,751
Pair 2	Geen reactie	4,95	58	9,043	1,187
	Buddy_2	3,67	58	6,752	,887
Pair 3	Een aan fout gerelateerde aanmoediging	12,64	58	9,466	1,243
	Buddy_3	12,05	58	9,261	1,216
Pair 4	Een aan fout gerelateerde technische instructie	21,50	58	15,467	2,031
	Buddy_4	20,69	58	13,626	1,789
Pair 5	Bestrafing	5,43	58	5,945	,781
	Buddy_5	4,98	58	5,536	,727
Pair 6	Een bestraffende, aan fout gerelateerde, technische instructie	2,22	58	2,682	,352
	Buddy_6	2,29	58	3,162	,415
Pair 7	Het negeren van een fout	3,64	58	3,837	,504
	Buddy_7	3,19	58	4,211	,553
Pair 8	Controle/ overwicht/ macht krijgen	4,16	58	7,088	,931
	Buddy_8	3,86	58	6,149	,807
Pair 9	Algemene technische instructie	31,05	58	23,598	3,099
	Buddy_9	29,78	58	20,812	2,733
Pair 10	Algemene aanmoediging	20,90	58	21,798	2,862
	Buddy_10	23,17	58	21,257	2,791
Pair 11	Organisatie	31,22	58	32,150	4,221
	Buddy_11	33,00	58	34,517	4,532
Pair 12	Algemene communicatie	4,64	58	4,094	,538
	Buddy_12	4,93	58	4,163	,547

Paired Samples Correlations				
		N	Correlation	Sig.
Pair 1	Positieve belonende reactie & Buddy_1	58	,952	,000
Pair 2	Geen reactie & Buddy_2	58	,667	,000
Pair 3	Een aan fout gerelateerde aanmoediging & Buddy_3	58	,819	,000
Pair 4	Een aan fout gerelateerde technische instructie & Buddy_4	58	,857	,000
Pair 5	Bestrafing & Buddy_5	58	,861	,000
Pair 6	Een bestraffende, aan fout gerelateerde, technische instructie & Buddy_6	58	,801	,000
Pair 7	Het negeren van een fout & Buddy_7	58	,504	,000
Pair 8	Controle/ overwicht/ macht krijgen & Buddy_8	58	,850	,000
Pair 9	Algemene technische instructie & Buddy_9	58	,932	,000
Pair 10	Algemene aanmoediging & Buddy_10	58	,877	,000
Pair 11	Organisatie & Buddy_11	58	,949	,000
Pair 12	Algemene communicatie & Buddy_12	58	,658	,000

Paired Samples Test									
		Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
					Lower	Upper			
Pair 1	Positieve belonende reactie - Buddy_1	-,017	8,817	1,158	-2,336	2,301	-,015	57	,988
Pair 2	Geen reactie - Buddy_2	1,276	6,777	,890	-,506	3,058	1,434	57	,157
Pair 3	Een aan fout gerelateerde aanmoediging - Buddy_3	,586	5,635	,740	-,895	2,068	,792	57	,432
Pair 4	Een aan fout gerelateerde technische instructie - Buddy_4	,810	7,970	1,047	-1,285	2,906	,774	57	,442
Pair 5	Bestrafing - Buddy_5	,448	3,050	,401	-,354	1,250	1,119	57	,268
Pair 6	Een bestraffende, aan fout gerelateerde, technische instructie - Buddy_6	-,069	1,900	,249	-,568	,431	-,276	57	,783
Pair 7	Het negeren van een fout - Buddy_7	,448	4,023	,528	-,609	1,506	,849	57	,400
Pair 8	Controle/ overzicht/ macht krijgen - Buddy_8	,293	3,737	,491	-,689	1,276	,597	57	,553
Pair 9	Algemene technische instructie - Buddy_9	1,276	8,620	1,132	-,991	3,542	1,127	57	,264
Pair 10	Algemene aanmoediging - Buddy_10	-2,276	10,687	1,403	-5,086	,534	-1,622	57	,110
Pair 11	Organisatie - Buddy_11	-1,776	10,913	1,433	-4,645	1,094	-1,239	57	,220
Pair 12	Algemene communicatie - Buddy_12	-,293	3,413	,448	-1,191	,604	-,654	57	,516

Uit de tweede tabel volgt dat er een tussen de meeste paren een zeer sterke samenhang is, die significant is. Alleen voor 'Het negeren van een fout' ($r = 0,50$), 'Algemene communicatie' ($r = 0,66$) en 'Geen reactie' ($r = 0,67$) is de correlatie relatief wat lager (nog wel steeds significante samenhang).

Uit de derde tabel volgt dat de scores van de studenten vergeleken met de scores van de buddy-studenten voor geen van de twaalf paren significant verschillen.

Conclusie: de scores van de studenten op de observaties lijken niet (te) persoonsafhankelijk en zijn relatief betrouwbaar

Buddyscores Observatielijst Kenmerken trainer-kind interactie

Van 56 trainingen/ wedstrijden hebben zowel een student als buddy-student de 'Observatielijst Kenmerken trainer-kind interactie' ingevuld. Door de gepaarde antwoorden te toetsen kan worden nagegaan of de de studenten en buddy-studenten vergelijkbare scores hebben gegeven.

Output SPSS:

Ranks				
		N	Mean Rank	Sum of Ranks
v1buddy - v1_s	Negative Ranks	11a	10,00	110,00
	Positive Ranks	8b	10,00	80,00
	Ties	34c		
	Total	53		

v2buddy - v2_s	Negative Ranks	10d	9,70	97,00
	Positive Ranks	11e	12,18	134,00
	Ties	26f		
	Total	47		
v3buddy - v3_s	Negative Ranks	12g	11,25	135,00
	Positive Ranks	10h	11,80	118,00
	Ties	29i		
	Total	51		
v4buddy - v4_s	Negative Ranks	10j	10,00	100,00
	Positive Ranks	10k	11,00	110,00
	Ties	35l		
	Total	55		
v5buddy - v5_s	Negative Ranks	21m	16,86	354,00
	Positive Ranks	12n	17,25	207,00
	Ties	21o		
	Total	54		
v6buddy - v6_s	Negative Ranks	15p	13,93	209,00
	Positive Ranks	13q	15,15	197,00
	Ties	25r		
	Total	53		
v7buddy - v7_s	Negative Ranks	14s	16,29	228,00
	Positive Ranks	16t	14,81	237,00
	Ties	21u		
	Total	51		
v8buddy - v8_s	Negative Ranks	16v	14,50	232,00
	Positive Ranks	12w	14,50	174,00
	Ties	28x		
	Total	56		
v9buddy - v9_s	Negative Ranks	8y	9,38	75,00
	Positive Ranks	11z	10,45	115,00
	Ties	36aa		
	Total	55		
v10buddy - v10_s	Negative Ranks	19ab	14,89	283,00
	Positive Ranks	12ac	17,75	213,00
	Ties	22ad		
	Total	53		
v11buddy - v11_s	Negative Ranks	15ae	11,33	170,00
	Positive Ranks	8af	13,25	106,00
	Ties	28ag		
	Total	51		
v12buddy - v12_s	Negative Ranks	19ah	14,89	283,00
	Positive Ranks	12ai	17,75	213,00
	Ties	24aj		
	Total	55		
v13buddy - v13_s	Negative Ranks	19ak	15,84	301,00
	Positive Ranks	14al	18,57	260,00
	Ties	23am		
	Total	56		
v14buddy - v14_s	Negative Ranks	14an	11,50	161,00
	Positive Ranks	10ao	13,90	139,00
	Ties	24ap		
	Total	48		

v15buddy - v15_s	Negative Ranks	11aq	11,50	126,50
	Positive Ranks	11ar	11,50	126,50
	Ties	26as		
	Total	48		
v16buddy - v16_s	Negative Ranks	13at	10,69	139,00
	Positive Ranks	8au	11,50	92,00
	Ties	35av		
	Total	56		
v17buddy - v17_s	Negative Ranks	8aw	9,50	76,00
	Positive Ranks	10ax	9,50	95,00
	Ties	27ay		
	Total	45		
v18buddy - v18_s	Negative Ranks	19az	13,50	256,50
	Positive Ranks	7ba	13,50	94,50
	Ties	29bb		
	Total	55		
v19buddy - v19_s	Negative Ranks	6bc	5,25	31,50
	Positive Ranks	3bd	4,50	13,50
	Ties	6be		
	Total	15		
v20buddy - v20_s	Negative Ranks	7bf	9,50	66,50
	Positive Ranks	13bg	11,04	143,50
	Ties	27bh		
	Total	47		
v21buddy - v21_s	Negative Ranks	12bi	9,79	117,50
	Positive Ranks	6bj	8,92	53,50
	Ties	34bk		
	Total	52		
v22buddy - v22_s	Negative Ranks	11bl	10,14	111,50
	Positive Ranks	7bm	8,50	59,50
	Ties	34bn		
	Total	52		
v23buddy - v23_s	Negative Ranks	2bo	1,50	3,00
	Positive Ranks	1bp	3,00	3,00
	Ties	6bq		
	Total	9		
v24buddy - v24_s	Negative Ranks	15br	13,40	201,00
	Positive Ranks	9bs	11,00	99,00
	Ties	27bt		
	Total	51		
v25buddy - v25_s	Negative Ranks	10bu	7,75	77,50
	Positive Ranks	5bv	8,50	42,50
	Ties	35bw		
	Total	50		
v26buddy - v26_s	Negative Ranks	5bx	6,60	33,00
	Positive Ranks	6by	5,50	33,00
	Ties	14bz		
	Total	25		

	v1buddy - v1_s	v2buddy - v2_s	v3buddy - v3_s	v4buddy - v4_s	v5buddy - v5_s	v6buddy - v6_s	v7buddy - v7_s	v8buddy - v8_s	v9buddy - v9_s	v10buddy - v10_s	v11buddy - v11_s	v12buddy - v12_s	v13buddy - v13_s
Z	-,688b	-,679c	-,290b	-,209c	-1,422b	-,150b	-,098c	-,709b	-,855c	-,747b	-1,058b	-,747b	-,393b
Asymp. Sig. (2-tailed)	,491	,497	,772	,835	,155	,881	,922	,479	,392	,455	,290	,455	,694
v14buddy - v14_s	v15buddy - v15_s	v16buddy - v16_s	v17buddy - v17_s	v18buddy - v18_s	v19buddy - v19_s	v20buddy - v20_s	v21buddy - v21_s	v22buddy - v22_s	v23buddy - v23_s	v24buddy - v24_s	v25buddy - v25_s	v26buddy - v26_s	
-,347b	,000d	-,873b	-,471c	-2,353b	-1,155b	-1,577c	-1,476b	-1,236b	,000d	-1,588b	-1,076b	,000d	
,728	1,000	,383	,637	,019	,248	,115	,140	,216	1,000	,112	,282	1,000	

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

b. Based on positive ranks.

c. Based on negative ranks.

d. The sum of negative ranks equals the sum of positive ranks.

In de eerste tabel is te zien hoe vaak de studenten en buddy-studenten bij een training/wedstrijd hetzelfde of verschillende scores gaven. Bij kenmerk 13 (oplossen van ruzies/meningsverschillen) en kenmerk 23 (ingrijpen bij pestgedrag) zijn er (te) weinig (<25) trainingen/ wedstrijden met een dubbele score om betrouwbaar te kunnen toetsen of de scores van student en buddy significant verschillen. Deze twee kenmerken waren bij veel trainingen 'niet van toepassing' of een score miste.

In de tweede tabel is te zien dat de student en buddy-student alleen op kenmerk 18 (er op toezien dat kinderen de trainer goed begrijpen) significant van mening verschillen ($p < 0,05$). De studenten zelf beoordelen de trainer relatief vaak negatiever ten opzichte van de score van de buddystudent (bij 19 van de 55 dubbel gescoorde trainingen/wedstrijden). Op de overige kenmerken oordelen de studenten onderling niet significant verschillend.

Conclusie: Uitgezonderd de stellingen 13, 18 en 23 zijn de scores van student en buddy-student op de gemeten kenmerken niet significant verschillend en zijn de scores van de studenten betrouwbaar.

9. Koppeling van onderzoeksdoelen aan wijze van gegevensverzameling en -verwerking

Er kunnen in de analyses globaal drie onderdelen (deel II, III en IV) worden onderscheiden. De drie onderdelen geven alle drie antwoord op een deel van de onderzoeksvragen en kennen een wat verschillende manier van analyseren en uitwerken.

Tabel 1: Koppeling van onderzoeksdoel aan methode, analyse en hoofdstuk

	Doel	Methode	Data-analyse en verwerking	Hoofdstuk
II	Zicht krijgen op hoe vaak bepaalde typen gedrag van trainer voorkomen en hoe dit in de praktijk voorkomt.	146 trainingen/wedstrijden met een observatie, een interview met de trainer en een interview met enkele jeugdsporters	Observaties met frequentie typen gedrag beschrijvende statistiek - Interview-fragmenten coderen gekoppeld aan typen gedrag	Hoofdstuk 5 (frequenties) en hoofdstuk 6 (inhoudelijke beschrijvingen)
III	Zicht krijgen op directe betekenis van het gedrag van trainers voor de ontwikkeling van jeugdsporters.	16 casussen analyseren van trainer-kind interactie bij 64 trainingen/wedstrijden (4 per casus/trainer) via zowel observaties van het gedrag van de trainer, interviews met de trainer, interviews met de sporter, vragenlijst voor de trainer, vragenlijst voor de jeugdsporters	Uitwerking 16 casussen met enige kwantitatieve info over context en gedrag trainer (vragenlijsten en observaties) en vooral kwalitatieve info over betekenissen van vertoond gedrag (interviews)	Hoofdstuk 7 met meest voorkomende combinaties tussen gedrag van trainers en betekenis van dat gedrag voor kinderen
	Zicht krijgen op onderliggende mechanismen van relaties tussen gedrag en betekenissen	Idem, nadruk op informatie uit interviews	Idem, nadruk op kwalitatieve info (interviews)	Hoofdstuk 8 met mechanismen van combinaties tussen gedrag en betekenissen
	Zicht krijgen op de invloed van kenmerken van de jongeren, kenmerken van de trainer en kenmerken van de sportomgeving	Idem, nadruk op informatie uit interviews en koppeling contextinfo uit vragenlijsten	Idem, nadruk op kwalitatieve info (uit interviews) en kwantitatieve info (uit vragenlijsten)	Hoofdstuk 9 over invloed kenmerken van jongeren, trainer en sportomgeving
IV	Idem I en II	Algemene reflectie – niet gekoppeld aan specifieke typen gedrag (ontwikkelingsgerichtheid trainer bij 146 geobserveerde trainingen/wedstrijden) of niet direct betrokkenen (10 expertinterviews)	Beschrijvende statistiek van oordeel studentonderzoekers over mate van ontwikkelingsgericht gedrag bij 146 trainingen/wedstrijden Interviewverslagen zijn via open, axiaal en selectief coderen verwerkt	Hoofdstuk 10 met de aanvullingen vanuit de studentonderzoekers en hoofdstuk 11 met de ervaringen vanuit de experts

Het belangrijkste verschil tussen de drie onderdelen is dat bij deel II en IV de gezamenlijke gemiddelde resultaten zijn beschreven van de totale onderzoeksgroep per meetinstrument. In hoofdstuk 5 staan de kwantitatieve gegevens van de observatielijst CBAS, in hoofdstuk 6 de kwalitatieve gegevens van de interviews met trainers en sporters, in hoofdstuk 10 de kwantitatieve gegevens van de observatielijst TKI en in hoofdstuk 11 de kwalitatieve gegevens van interviews met experts. Bij deel III zijn niet de gemiddelde uitkomsten per instrument het uitgangspunt, maar zijn per casus (trainer en zijn/haar groep jeugdsporters) alle beschikbare gegevens verwerkt en geanalyseerd. Dat deel vormt

de kern van dit onderzoek. Om ook echt de koppeling van specifiek gedrag in specifieke sportsituaties aan specifieke betekenissen voor de ontwikkeling van kinderen in sport te kunnen maken volstaan namelijk niet de gemiddelde uitkomsten van groepen op verschillende meetinstrumenten. Per casus zijn resultaten op een rij gezet over context, gedrag, betekenissen en invloed van kenmerken, gevolgd door een algemeen beeld. Vanuit 16 verwerkte casussen is vervolgens een vergelijkende analyse uitgevoerd om patronen te achterhalen en die te verwerken in de rapportage (hoofdstukken 7, 8, 9). Er is gestreefd naar een spreiding van de casussen over verschillende kenmerken.

Tabel 2: Kenmerken van de 16 geselecteerde casussen

Nr. trainer	Sport	Regio	Leeftijd	Recr/prest	Team/ind	Tr. opleiding
1	Voetbal	Midden	10/11	Recr	Team	Nee
2	Voetbal	Oost	10/11	Recr	Team	Nee
8	Judo	Oost	10/11	Recr	Ind	Ja
15	Volleybal	Oost	10-12	Recr	Team	Nee
17	Voetbal	Oost	15/16	Pres	Team	?
19	Handbal	Oost	10/11	Recr	Team	?
23	Volleybal	Zuid	15/16	Recr	Team	Ja
28	Voetbal	Zuid	15/16	Pres	Team	Nee
30	Turnen	Zuid	10/11	Pres	Ind	Ja
31	Korfbal	Zuid	16/17	Pres	Team	Ja
34	Turnen	Zuid	15/16	Recr	Ind	Ja
35	Atletiek	West	14-17	Recr	Ind	Ja
41	Voetbal	West	15/16	Recr	Team	Ja
42	Korfbal	West	16-18	Recr	Team	Nee
49	Voetbal	West	11-13	Pres	Team	Ja
54	Voetbal	Oost	9-11	Recr	Team	Ja

10. Highlights per casus

Tabel 3: Illustratieve schets van enkele highlights per casus

1	Deze voetbaltrainster van een team 10/11-jarigen geeft veel feedback en instructies, vooral tijdens wedstrijden. Vooral bij trainingen is de trainster ook regelmatig bezig met orde houden. De trainster geeft aan dat jongeren die het beter kunnen sporten ook leuker vinden en geconcentreerder meedoen. De trainster is leuk en fanatiek volgens de kinderen en een speler geeft aan dat de trainer fanatieker is bij wedstrijden en aardiger is bij trainingen. Hoewel presteren geen grote nadruk krijgt zouden ze graag wat vaker winnen, de trainster zegt 'Het is met winnen leuker' en een speler 'Het overwinninggevoel is leuk'.
2	Deze voetbaltrainer van een team 10/11-jarigen reageert relatief niet zo vaak, is regelmatig met controle krijgen bezig en met de organisatie. De trainer zou graag zien dat de spelers wat zorgzamer voor elkaar zijn en vindt het best lastig om de sfeer en groepsgevoel beter te krijgen. Dit in een recreatief gericht team met ook kinderen met ADHD, PDD-NOS en een kind met een beperking. De trainer is zelf een oudere juniorenspeeler en enkele jongeren trekken zijn kwaliteit wat in twijfel en iemand geeft ook aan dat het jammer is dat selectieteams heilig zijn en de goede trainers krijgen.
8	Bij deze judoleraar van een groep 10/11-jarigen is veel aandacht voor discipline, structuur en sportieve omgang met elkaar. Veiligheid moet er voor zorgen dat iedereen zichzelf kan zijn. Minder streng zijn betekent volgens de trainer minder veilig en minder leuk. Complimenten zorgen voor trots en minder angst om te verliezen bij enkele sporters. Ook leren enkele sporters via judo van zich af te bijten, niet alles toelaten wat vervelend voor je is. Bij de spelletjesles net voor de vakantie was er minder orde, maar wel meer plezier bij de kinderen. Mogelijk nadeel van discipline en structuur hier lijkt dat het stimuleren van eigen inbreng en dialoog en het stellen van vragen minder vanzelfsprekend is.
15	Deze volleybaltrainer van een team 10/11-jarigen geeft relatief veel technische instructies. De trainer is erg betrokken en spreekt zijn waardering ook uit door dit uit te spreken, 'ik ben trots op jullie'. Daarbij is het ook erg fanatiek, waarbij hij het lastig vindt om dit te temperen. Dit vindt hij zelf wenselijk en ook de jongeren geven aan dat het irritant kan zijn dat de trainer zo druk is langs de lijn. In het algemeen zijn ze erg positief over de trainer en sporten ze met veel plezier in dit team.
17	Deze voetbaltrainer van een groep 15/16-jarigen reageert relatief niet zo vaak, maar geeft vooral algemene aanmoedigingen en organisatorische instructies. Eén wedstrijd dreigde te ontsporen, maar dit leidde niet tot opvallend ander gedrag van de trainer. Het team staat bovenaan in de competitie, waardoor de uitdaging niet altijd optimaal is. Een speler legt uit dat complimenten zorgen voor zelfvertrouwen, zodat je durft dingen te doen en meer inzet hebt. De trainer is fanatiek, vooral bij wedstrijden, en beseft zich dat dit niet altijd wenselijk is 'ze moeten het zelf zien'.
19	Deze handbaltrainster van een groep 10/11-jarigen noemt dit jaar een overleef seizoen en is blij als ze in de zomer de kinderen even niet hoeft te zien. Hoewel de trainster vaker positief belonend reageert in vergelijking met reacties na een fout is ze ook veel bezig met orde houden. Ze kan ze niet in het gareel houden, het zijn 'allemaal losgeslagen kinderen'. Ze is al strenger geworden, wat de spelers positief vinden. Aan vaardigheden leren komen ze nauwelijks toe, de trainer probeert vooral wat meer samenspel, orde en plezier er in te krijgen. De kinderen in deze groep hebben gemiddeld een laag zelfvertrouwen. Het lukt de trainer niet om te voorkomen dat bepaalde kinderen zich soms alleen voelen, gepest worden en buiten de groep(jes) vallen.
23	Deze volleybaltrainer van een groep 15/16-jarigen geeft vrij veel feedback en instructies. De spelers vinden hem heel positief, vriendelijk, kalm en geeft persoonlijke aandacht, hoewel hij soms wel iets strenger mag zijn en directer mag ingrijpen. Deze trainer lijkt een van de weinigen die bewust vragen stelt aan de spelers, vraagt wat je beter zou willen doen en na een wedstrijd altijd noemt wat je goed hebt gedaan. De trainer geeft bewust bij wedstrijden vooral aanmoedigingen en niet zozeer technische aanwijzingen.
28	Deze voetbaltrainer van een groep 15/16-jarigen geeft vooral bij wedstrijden complimenten en aanmoedigingen en geeft relatief meer technische instructies bij trainingen. De laatste observatie was bij de kampioenswedstrijd, waarbij de trainer veel organisatorische aanwijzingen en algemene technische instructies geeft. Die wedstrijd was de trainer vrij actief en lukte het hem niet zo goed om de nervositeit weg te nemen bij de eigen spelers. In het algemeen wordt deze trainer erg positief gewaardeerd, hij heeft een 'klik' met de spelers, heeft veel kennis van voetbal en voorkomt heftige reacties jongeren door bij specifieke situaties rustig te blijven.

30	Deze turntrainer van een groep 10/11-jarigen is streng en regelmatig boos als iets niet lukt of iemand een oefening niet durft uit te voeren. Dat vinden de kinderen niet heel erg. De trainer is niet vaak positief belonend na een gelukte actie. De trainer is erg gericht op wedstrijdprestaties en wil plezier niet teveel nadruk geven, dat past niet bij beter worden en presteren. De band tussen trainer en de kinderen is intens en hiërarchisch. Hierbij zoeken de kinderen veel bevestiging. De kinderen zien zich ook wel als vriendinnengroep, wat mogelijk ook te maken heeft met de vele uren training per week. Iets durven, het overwinnen van angsten en zelfvertrouwen lijken erg belangrijk voor de spelers, ook in de omgang met de trainer. De trainer lijkt ouders maar lastig te vinden en belemmerend in zijn omgang met de kinderen. Er lijkt relatief veel aandacht voor het voorkomen van blessures, de oefeningen vragen om te 'durven' en lijken relatief risicovol.
31	Deze korfbaltrainster van een groep 16/17-jarigen geeft veel feedback en instructies en geeft vooral positief belonende reacties. Ondanks dat veel wedstrijden worden verloren, lijkt de interactie tussen trainer en spelers positief te verlopen. De trainster is erg fanatiek, betrokken en begripvol. Het lijkt zoeken naar een balans tussen enthousiasme en rust, tussen positief bevestigen en confronteren, tussen gehoorzaamheid eisen en ruimte geven. De trainer lijkt ook veel aan te moedigen zodat de meiden durven te spelen/ angsten overwinnen, wat mogelijk te maken heeft met het gemiddeld lage zelfvertrouwen.
34	Deze jonge turntrainer van een groep 14-16-jarigen geeft vooral veel technische instructies. Deze groep speelt geen wedstrijden en de trainingen worden gekenmerkt voor veel vrijheid en zelfstandigheid van de groep, die wat wisselend is qua samsenstelling en grootte. De trainer geeft vooral technische instructies aan individuele jongeren als ze daar om vragen en lijkt goed te zijn in het geven van voorbeelden hoe een oefening moet en te leren. De trainer wil wel uitdaging bieden en wat meer structureren, maar de jongeren leren tegelijk graag relatief zelfstandig en doen zelfgekozen oefeningen eerst zelf. Als de groep groot is lijkt het de vraag of de trainer voldoende individuele aandacht kan geven en enkele jeugdsporters willen wel iets meer structuur en strengheid.
35	De interactie tussen deze atletiektrainer en de 14-17-jarige jongeren lijkt wat afstandelijk, er lijkt niet echt een 'klik' te zijn en geen intensief contact/ band. De trainer beperkt zich vooral tot het soms geven van technische aanwijzingen en geeft weinig complimenten en zegt het ook niet als er fouten worden gemaakt. Het uitleggen met woorden gaat moeizaam, hoewel de trainer het wel goed voor kan doen en wel goed weet wat er fout gaat. Een speler schets dat het soms wel fijn is dat er weinig verplichtingen zijn, maar geeft aan dat meer betrokkenheid en verplichtingen kan zorgen voor meer motivatie.
41	Deze voetbaltrainer van een groep 15/16-jarigen geeft relatief veel algemene technische instructies en niet zo vaak positieve belonende reacties. Er zijn behoorlijke verschillen tussen de verschillende trainingen/wedstrijden. Bij de eerste wedstrijd is de trainer bijvoorbeeld verbaal zeer aanwezig en bij de andere juist opvallend weinig. De trainer heeft een goede band met de spelers en ziet sfeer, plezier en eenheid ook als voorwaarde om te leren en ontwikkelen. Verschillende spelers zien wel graag dat de trainer wat vaker complimenten geeft en meer tactische en individuele instructies geeft.
42	Deze korfbaltrainer heeft wel een goede, vriendschappelijke band met de groep 16-18-jarige spelers. Hij reageert niet zo vaak positief belonend, terwijl hij wel pleit voor positiviteit. Een speler geeft aan dat ze geen kleine kinderen meer zijn die dat echt nodig hebben. Het uitleggen van oefeningen door de trainer gaat niet optimaal, maar dit lijkt mede vanwege de recreatieve motivatie van het team niet zwaar te wegen. Een aantal spelers zou graag wat meer feedback krijgen, maar de trainer geeft ook aan dat het sommigen 'geen reet' interesseert wat hij zegt of doet, positief al dan negatief.
49	Deze voetbaltrainer van 11-13-jarige spelers geeft relatief veel algemene technische instructies en organisatorische aanwijzingen. De trainer vindt complimenten geven belangrijk en wordt gewaardeerd door de spelers omdat hij positief, duidelijk en rustig is, hoewel positieve belonende reacties niet opvallend vaak voorkomen in de observaties. Positief zijn wordt vooral in relatie tot het zelfvertrouwen als cruciaal gezien en de trainer is vrij actief met mentale processen en tactiek. Opvallend was nog dat de spelers niet mogen reageren op de scheidsrechter, terwijl de trainer zelf soms wel invloed probeert uit te oefenen.
54	Deze voetbaltrainer van 9-jarigen geeft vaak positieve belonende feedback en aanmoedigingen en zorgt voor een positieve sfeer en plezier bij de kinderen, ondanks dat wedstrijden vooral worden verloren en de trainer relatief vaak bezig is met orde houden (bij trainingen). De trainer lijkt niet zo vaak gerichte aanwijzingen te geven na acties van spelers die niet lukken. Wel legt hij de verwachte werking van aanwijzingen uit, bijv. 'even simpeler doen, dan lukt het en geeft zelfvertrouwen en durven ze weer'.

11. Vier Masterscripties; voetbal (2x), taekwondo en judo

Inge Stemkens:	Proceskwaliteit van Nijmeegse jeugdvoetbaltrainers
Jan Baaijens:	Positief coachen bij voetbalvereniging Kloetinge
Mohamed Benziane:	Positief coachen bij taekwondotrainers
Inez Legger:	Positief coachen bij judotrainers

Inge Stemkens: Jeugdvoetbaltrainers van clubs in Nijmegen

Onderzoek naar pedagogische proceskwaliteit van jeugdvoetbaltrainers in hun omgang met jeugdvoetballers.

Doelstelling onderzoek: *'Inzicht verkrijgen in hoeverre jeugdvoetbaltrainers invulling geven aan pedagogische proceskwaliteit en op welke wijze.'*

Om inzicht te verkrijgen in de pedagogische proceskwaliteit werd naar zes aspecten (interactieschalen) gekeken (Boogaard & van Daalen-Kapteijns, 2011; Fukkink et al., 2005), namelijk:

- Tonen van sensitieve responsiviteit (Opvangen van signalen en bieden van (emotionele) ondersteuning)
- Respect voor autonomie (Luisteren naar eigen wil en gevoelens van kinderen)
- Regie en leiding houden (Structuur bieden, grenzen aangeven etc.)
- Aandacht voor gesprekken en uitleg geven
- Ontwikkelingsstimulering (Bijdragen aan (sociale) vaardigheden)
- Begeleiden van positieve en negatieve interacties tussen kinderen

Om de hoofddoelstelling te bereiken werd allereerst een veldoriëntatie uitgevoerd, waarbij een trainer en jeugdspelers geïnterviewd en geobserveerd werden. Ook vonden informele gesprekken plaats met trainers, leiders en bestuursleden bij een voetbalvereniging in Nijmegen. Vervolgens werden 18 jeugdvoetbaltrainers geïnterviewd, verspreid over vier voetbalverenigingen in Nijmegen, middels een 'open interview'. Er werden 17 mannen en een vrouw geïnterviewd. De trainers trainden de A-jeugd t/m de F-jeugd. Trainers van alle jeugdniveaus werden dus meegenomen. Er werden zowel trainers van recreatie- als prestatieteams geïnterviewd. De trainers waren tussen de 18 en 48 jaar oud. De open interviews duurden gemiddeld ongeveer een uur. De interviews werden gehouden in aparte ruimtes om te voorkomen dat de aanwezigheid van derden de antwoorden van de trainers zouden beïnvloeden. Er werd een geluidsopname gemaakt van ieder interview. Tijdens de interviews werd ingegaan op de zes aspecten van pedagogische proceskwaliteit. Bij de interviews werd gebruik gemaakt van vignetten (situatieschetsen) passende bij de zes aspecten van pedagogische proceskwaliteit (twee situatieschetsen per aspect).

Belangrijkste conclusies:

De algemene doelstelling van het onderzoek was inzicht verkrijgen in hoeverre er sprake is van pedagogische proceskwaliteit bij jeugdvoetbaltrainers in hun omgang met jeugdsporters en op welke manier zij hier invulling aan geven. Al met al werd geconcludeerd dat trainers bezig leken te zijn met de verschillende aspecten van pedagogische proceskwaliteit, hoewel in verschillende mate. Om aan de vier basisdoelen van Riksen-Walraven (2004) te voldoen, was het noodzakelijk om in voldoende mate met alle interactievaardigheden bezig te zijn. Aangezien dit niet het geval leek te zijn, leek geconcludeerd te kunnen worden dat jeugdvoetbaltrainers niet voldeden aan de criteria voor pedagogische proceskwaliteit. Echter wanneer de interactieschalen individueel bekeken werden, leken sensitieve responsiviteit en regie en leiding wel vrijwel volledig aan te sluiten bij de kenmerken vanuit de literatuur (Boogaard & van Daalen-Kapteijns; Fukkink et al., 2005; NCKO, 2009). De interactiekenmerken 'ontwikkelingsstimulering' en 'respect voor autonomie' sloten deels aan bij de omschrijvingen van deze kenmerken in de literatuur (Boogaard & van Daalen-Kapteijns; Fukkink et al., 2005; NCKO, 2009). De omschrijvingen van trainers bij 'begeleiden van interacties' en 'praten en uitleggen' sloten het minst aan bij de omschrijvingen vanuit de literatuur (Boogaard & van Daalen-Kapteijns; Fukkink et al., 2005; NCKO, 2009) en op deze aspecten leek dus nog de meeste winst te behalen. Het ontbreken van een proactieve houding leek bij verschillende interactievaardigheden terug te komen (Voorbeeld: Over het algemeen reageerden trainers op een verzoek of idee op moment dat een jeugdvoetballer met een idee kwam, maar de meeste trainers leken de inbreng van eigen ideeën niet actief te stimuleren). Door het stimuleren van een

proactieve houding bij trainers leek er op meerdere aspecten van pedagogische proceskwaliteit vooruitgang geboekt te kunnen worden.

Methodische kanttekeningen:

Bij het onderzoek moet rekening worden gehouden met enkele beperkingen. Allereerst werd de onderzoeksgroep niet random geselecteerd. Verder kunnen er op basis van dit onderzoek geen uitspraken gedaan worden over het daadwerkelijke gedrag van trainers, omdat het gedrag van trainers slechts bevraagd is en niet geobserveerd. Daarnaast kwamen tijdens de veldoriëntatie duidelijkere signalen naar voren van zaken die niet passen binnen een goede 'pedagogische proceskwaliteit' dan in de interviews zelf, wat het vermoeden wekt dat een meer willekeurige selectie tot andere resultaten geleid zou kunnen hebben. Tot slot zouden de gebruikte vignettes een sturend effect gehad kunnen hebben en kan niet geheel worden uitgesloten dat trainers sociaal wenselijke gaven, ondanks dat geprobeerd is dit zoveel mogelijk te voorkomen.

Aanbevelingen:

Op basis van dit onderzoek kan worden aanbevolen meer aandacht te besteden aan pedagogische aspecten in bestaande trainerscursussen of nieuwe cursussen te ontwikkelen waar de nadruk ligt op pedagogische thema's. Er zou met name aandacht moeten zijn voor 'het begeleiden van positieve en negatieve interacties tussen kinderen' en 'praten en uitleg geven'. Het stimuleren van een proactieve houding van jeugdvoetbaltrainers, verdient op basis van de resultaten bij meerdere interactieschalen, extra aandacht in trainerscursussen. Verder zou kritisch gekeken moeten worden naar de vraag of van jeugdvoetbaltrainers wel verwacht kan worden dat zij de expliciete pedagogische rol vervullen, die steeds meer van hen verwacht wordt en tevens naar de vraag of dat zij hier toe in staat zijn.

Jan Baaijens Jeugdvoetbaltrainers A- en B-junioren Zeeuwe club

Achtergrond: Dit onderzoek gaat over "positieve coaching" van jeugdvoetballers binnen de A en B jeugdcategoryën van een zeeuwse voetbalvereniging. Hierbij is een sleutelrol weggelegd voor de trainer/coach. Deze trainer/coach kan als katalysator fungeren om de positieve effecten van sportbeoefening onder jeugdsporters te bereiken. Positief coachen kan hier op zijn beurt weer een belangrijke bijdrage aan leveren om de trainer/coach voor te bereiden en toe te rusten op zijn taak. Dit met als doel om de sport- en beweegcultuur onder jongeren in Nederland te versterken en "samen" op weg te gaan naar een veiliger en positiever sport- en coach klimaat.

Methode: Vanuit de wetenschappelijke literatuur is in dit onderzoek een conceptueel kader geschetst vanuit de "ingrediënten" van "positieve coaching". Deze "ingrediënten" zijn: de Sociaal Cognitieve Theorie, de jeugdsportpsychologie en de positieve psychologie. Bij deze theorieën staat de jeugdsporter en het opleiden en ontwikkelen van de jeugdsporter centraal. Vervolgens is bij vier trainers en coaches (twee opgeleid en twee niet opgeleid) op basis van twee verschillende trainingen aan de hand van het "Coaching Behavior Assessment System" een bepaalde mate van (positief) coachingsgedrag geobserveerd door drie onafhankelijke observatoren. Verder is bij elke trainer/coach een semi gestructureerd interview afgenomen om de betekenisgeving van dit coachgedrag te doorgronden.

Resultaten: De vier geobserveerde trainers en coaches laten over het algemeen meer spontaan dan reagerend coachgedrag zien. Ook laten opgeleide trainers en coaches meer spontaan gedrag dan reagerend gedrag zien ten opzichte van niet opgeleide coaches. Dit is opvallend. De trainers en coaches zeggen allemaal aan positieve coaching te doen. Ze vinden het wel lastig om aan te geven in welke mate ze positief coachen. Bovendien komt het daadwerkelijk geobserveerde (positieve) coachgedrag niet altijd overeen met wat de trainers en coaches aangeven in de interviews.

Conclusies: Trainers en coaches kunnen niet altijd even goed hun (positieve) coachgedrag beschrijven en "matchen" met het daadwerkelijk geobserveerde coachgedrag. Hierdoor is hun coachgedrag niet altijd doordacht en bewust. Dit wordt in dit onderzoek bevestigd door het feit dat er over het algemeen bij jeugdvoetbaltrainers meer spontaan dan reagerend gecoacht wordt. Dit onderzoek heeft de trainers en coaches en de voetbalvereniging Kloetinge inzichten

gegeven in welke mate er positief gecoacht wordt bij A en B jeugdvoetballers en er is mogelijk ook bewustwording bij de trainers en coaches en bij de vereniging bewerkstelligd.

Aanbevelingen: zijn gedaan om “positief coachen” binnen de voetbalvereniging en binnen de voetbaltrainersopleidingen in Nederland breder te gaan dragen. Dit onderzoek hoopt hier een bijdrage aan te leveren door deze partijen een positief coachingsmodel en/of positieve coachings do’s en dont’s (naar het idee van Smith & Smoll, 1987, 2012) voor te schotelen en het belang ervan te laten inzien en duidelijk te maken. Dit als het gaat om positieve effecten van “positief coachen”. Te denken valt aan het vergroten van het zelfvertrouwen, het respect naar de trainer / coach, minder drop outs, meer (voetbal)plezier, meer motivatie en meer teambuilding. Het verdient de aanbeveling dat de voetbalvereniging en de voetbaltrainersopleidingen vanwege die positieve effecten er daadwerkelijk mee aan de slag gaan. De opname hiervan binnen het curriculum van de trainersopleidingen staat echt nog in de kinderschoenen. Een eerste aanzet op de vereniging is inmiddels gedaan. De landelijke theatershow over “positief coachen” is bezocht waarbij ook jeugdspelers van de voetbalvereniging zijn ingezet. Modeling oftewel voorbeeldleren heeft hier waarschijnlijk al zijn uitwerking gehad. Echter niet iedereen binnen de vereniging is hiermee bereikt. Te denken valt aan alle ouders, trainers, coaches, spelers en (jeugd)kader. Er zou gedacht kunnen worden om binnen de vereniging een werkgroep op te richten die deze “positief coachen beweging” verder op gang helpt. De vereniging zou een avond kunnen organiseren waarbij de betrokken het belang van “positief coachen” gaan inzien. Dit geldt tevens voor de Trainer / coachopleidingen in Nederland. De trainer / coach is hierbij een belangrijke katalysator (Bailey, 2006) en de opleiding tot voetbaltrainer/coach is hier weer een belangrijke “bouwsteen” voor. Dit alles met als uiteindelijke doel dat het sport- en coachklimaat in Nederland een veilig sport- en coachklimaat wordt.

Mohamed Benziane Taekwondotrainers van clubs in regio Den Haag

De ontwikkeling van de trainer is de groei van het kind; Een onderzoek naar de mate van positief coachen bij Taekwondotrainers en de betekenis die zij eraan verlenen

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat trainers die positief coachen positieve effecten kunnen hebben op de sociale en morele ontwikkeling van het kind. Binnen dit onderzoek is daarom gekeken naar de mate van positief coachen (gedrag) van Taekwondotrainers en welke betekenis ze daar aan geven (opvatting). Negen Taekwondotrainers zijn geobserveerd en geïnterviewd. Vijf trainers hebben de Taekwondo bondsopleiding afgerond en vier trainers hebben deze bondsopleiding nooit gevolgd.

Uit de resultaten blijkt dat de Taekwondotrainers hun eigen gedrag tijdens de les over het algemeen verkeerd inschatten. De waarden van de trainers sluiten aan op het positief coachen, maar de gedragingen zijn vaak tegenstrijdig aan hun waarden. Zo geven zij in de interviews aan veel te willen belonen en niet te vaak (willen) corrigeren. Uit de observaties blijkt het corrigeren echter de meest voorkomende gedraging te zijn. Hierdoor is het van belang om trainers bewust te maken van hun gedrag en hen te leren reflecteren op hun eigen gedragingen. Daarnaast neigen een aantal trainers ernaar om de status quo binnen een vereniging te behouden, zelfs als het tegen de eigen waarden indruist. Zo geven de meeste trainers aan dat ze geen voorstander zijn van het straffen bij een foutieve handeling, maar het toch doen omdat het eenmaal bij de cultuur van de sport hoort. Dit kan verklaard worden vanuit de Sociaal Cognitieve Theorie, waarbij de trainers hun eigen gedrag door de omgeving (cultuur van de sport) laten beïnvloeden in plaats van de persoonlijke factoren, zoals de eigen waarden.

De trainers dienen herinnerd te worden aan hun eigen waarden en getraind te worden in het lesgeven vanuit deze waarden. Een belangrijke rol lijkt weggelegd voor de Taekwondo bondsopleiding. Dit, om deze trainers bewust te maken en beter te leren reflecteren op de eigen gedragingen. Als de Taekwondo bondsopleiding meer aandacht zal schenken aan het positief coachen dan kan het resulteren in trainers die minder door hun omgeving gestuurd worden, de status quo verlaten en meer vanuit hun eigen persoonlijke waarden handelen.

Hier zou de bondsopleiding wederom aandacht aan kunnen besteden, zoals zij dat in het verleden hebben gedaan met onder andere Jacques van Rossum. De verhouding binnen de opleiding moet weer gevonden worden tussen het technische aspect van het lesgeven en het pedagogisch aspect. Deze aanpassing zou tevens aansluiten bij de

criteria die het Academie Voor Sportkader (ASK) hanteert. Zo is één van de eerste criteria binnen het ASK gericht op het positief benaderen van een sporter. De bondsopleiding kan hierbij een voorbeeld nemen aan de opleiding *Mastery approach to coaching*, dat haar effectiviteit reeds heeft bewezen. De Taekwondo bondsopleiding kan hier mogelijk in verbeteren en de kans is groot dat ze goedkeuring krijgen vanuit het ASK, gezien de criteria. Dat het ASK, wat onderdeel is van de NOC*NSF, het positief coachen als hoge prioriteit heeft staan blijkt ook uit het volgende. Het NOC*NSF organiseert onder het thema "Naar een veilig sportklimaat" verschillende (gratis) bijscholingsmomenten over onder andere het positief coachen. Het belang van het positief coachen wordt hierbij benadrukt en het sluit aan op de visie van het ASK.

Inez Legger **Positief coachen binnen het judo? Betekenisgeving door trainers**

Introductie

Hoe draagt de sportdeelname bij aan de persoonlijke ontwikkeling van de jeugdsporter en wat is de rol van de trainer daarin? Volgens de SLT speelt de trainer een rol in de persoonlijke ontwikkeling van de jeugdsporter. Dit wordt onderschreven door onderzoeken van Smith en Smoll en van de NeVoBo. Bij de jeugdsport moet rekening worden gehouden met de belevingswereld van de jeugd. Voor de jeugdsporters zelf staan plezier en het bereiken van de eigen optimale ontwikkeling bovenaan. De positieve psychologie sluit aan bij dit onderzoek en vertoont overeenkomsten met het positief coachen, wat een grote rol speelt in dit onderzoek. Bij het positief coachen ligt de nadruk op het belonen van gewenst gedrag in plaats van het bestraffen van ongewenst gedrag. Om te kijken of positief coachen een rol binnen het judo speelt, wordt er naar de opleidingen van de Judo Bond Nederland (JBN) gekeken. In deze studie wordt gekeken naar sense-making, hoe geven de trainers betekenis aan het eigen gedrag en daarmee ook aan het (positief) coachen.

Dit leidt tot de volgende probleemstelling: Passen judotrainers positief coachen toe en hoe geven zij daar betekenis aan? Is er hierbij verschil tussen recreatief en prestatief niveau?

Resultaten

Uit de gegevens van de CBAS formulieren kwamen weinig verschillen, zowel tussen de trainers onderling als tussen de recreatieve en prestatieve trainingen. Uit de interviews kwam, dat de trainers om diverse redenen trainer zijn geworden. De doelen van de trainers kwamen globaal overeen en sluiten aan bij die van de opleiding. Het gedrag verschilt bij recreatieve en prestatieve trainingen. De trainers zijn zich bewust van het feit, dat ze een rol spelen in de opvoeding en in de sociale en morele ontwikkeling van de judoka's. De kennis omtrent het positief coachen is divers, net als de toepassing ervan. De trainers zijn het erover eens dat het effect van sport wordt bepaald door de kwaliteit van de trainer en dat een opleiding kwaliteitsverhogend is.

Discussie

Bij het vergelijken van de verschillende onderzoeken kwamen er verschillen naar voren. De judo- en volleybaltrainers en de voetbaltrainers tijdens trainingen vertonen meer reagerend gedrag en de honkbalcoaches en de voetbaltrainers tijdens wedstrijden meer spontaan gedrag. Dit valt mogelijk te verklaren, doordat het gaat om wedstrijden en/of trainingen of kan het verschil tussen ongetrainde coaches en CET-getrainde coaches zijn. Daarnaast kan het liggen aan de verschillende sportklimaten in de Verenigde Staten en in Nederland. De verschillen tussen de trainers onderling zijn te verklaren aan de hand van de persoonskenmerken. De kleine verschillen tussen de percentages van de recreatieve en prestatieve trainingen kwamen niet overeen met de interviews. Daaruit bleek dat de trainers zich anders gedragen bij de prestatieve trainingen. Het verschil tussen het gezegde en het gedane komt vaker voor in dit onderzoek en was ook het onderwerp in eerdere studies.

Aanbevelingen

Om het gebruik van positief coachen binnen het judo te vergroten, is het van belang het gezegde en het gedane van de judotrainers dichterbij elkaar te brengen. Ten eerste zal het expliciet benoemen van het positief coachen binnen de opleidingen een positieve stimulans kunnen zijn. Ten tweede is het belangrijk dat de trainer zich meer bewust wordt van wat hij of zij doet. Dat kan door middel van reflectie binnen de opleidingen.

12. Onderzoeksagenda

Naast het beantwoorden van verschillende onderzoeksvragen in het onderzoek Trainer-kind INterACTIE zijn er ook nog openstaande vragen en heeft het onderzoek nieuwe vragen opgeroepen. Hier worden verschillende suggesties voor openstaande vragen gedaan, waarover meer informatie wenselijk lijkt. Meer inzicht kan concrete aanknopingspunten opleveren voor het verder verbeteren van een veilig sportklimaat op clubs, de selectie en ondersteuning van trainers en het leerrendement en plezier van meedoen aan sport voor jeugdsporters.

- Is er een relatie tussen het aantal complimenten dat trainers geven en het plezier en leereffect dat jeugdsporters ervaren en in hoeverre is die gerelateerd aan de mate van vertrouwen in eigen sportieve vaardigheid van de jeugdsporter?
- Wat is de betekenis van de nonverbale communicatie door trainers (in verhouding tot de verbale communicatie) in relatie tot de ontwikkeling van jeugdsporters?
- Zijn er aanknopingspunten te formuleren wat betreft de 'timing' van bepaalde gedragingen van trainers? Welke trainer dient voor welke kind in welke sportsituatie en op welk moment een compliment, aanmoediging, bestraffing of vraag te geven?
- In hoeverre en op welke wijze kan de trainer in de eerste weken van een sportseizoen een klimaat in de sportgroep realiseren, zodat er de rest van het seizoen zonder veel inzet van de trainer een positief klimaat blijft waarin kinderen zich optimaal ontwikkelen?
- Welke gedragingen en interventies van trainers zijn belangrijk op prosociaal gedrag van jeugdsporters te stimuleren en welke gedragingen en interventies zijn belangrijk om antisociaal gedrag te voorkomen en aan te pakken?
- In welke mate en op welke wijze kunnen trainers groepsprocessen positief beïnvloeden, zodat er een 'caring climate' ontstaat? Welke rol spelen 'peer leaders' daarin?
- Wat zijn de belangrijkste dilemma's voor topsport- en talenttrainers als het gaat om hun zorg voor optimale plezierbeleving en leerrendement van alle jeugdsporters?
- Zijn er specifieke momenten of situaties waarop de regels van sport er voor zorgen dat sporters tijdens wedstrijden tijdelijk de zorg voor anderen opschorten ('caring climate' en 'game reasoning')?
- Is er een relatie tussen een hoge mate van verbondheid binnen een sportteam met pro- en antisociaal gedrag en is die afhankelijk van de (streng) sociale norm, die door trainers wordt gehanteerd?
- In hoeverre sluit datgene wat trainers zeggen voorafgaand aan wedstrijden in de wedstrijdbespreking aan op het gedrag dat de jeugdsporters en de trainer zelf vertonen tijdens die wedstrijden in relatie tot ontwikkelingsgericht trainen/ coachen en het stimuleren van fair play?
- Wat zijn de belangrijkste verschillen en overeenkomsten in wenselijk gedrag van trainers voor jeugdsporters die verschillen op leeftijd, sekse, vertrouwen in eigen sportieve vaardigheid en vaardigheidsniveau?
- In hoeverre zorgt diversiteit binnen een sportgroep er voor dat trainers worden belemmerd om ontwikkelingsgericht te trainen/ coachen?
- Is er een relatie tussen positief coachen en de mate van pro- en antisociaal gedrag van jeugdsporters?
- In hoeverre en hoe concreet wordt er aandacht besteedt aan ontwikkelingsgericht trainen/coachen en de zes onderliggende mechanismen in bestaande trainersopleidingen van de sportbonden?
- Wat zijn de effecten van specifieke sportkaderopleidingen op de mate waarin prosociaal en antisociaal gedrag bij jeugdsporters (uit groepen van deelnemende trainers) voorkomt?
- Zijn er (effectieve) informele leermethoden voor trainers (in de praktijk op de clubs) om ontwikkelingsgericht te trainen/coachen?
- In hoeverre kunnen interventies gericht op clubcultuur, clubbeleid en sporttakspecifieke regels (formeel en informeel) bijdragen aan meer prosociaal en minder antisociaal gedrag op de sportvelden?
- Wat zijn algemeen heersende opvattingen en gewoonten in de sport en sporttakken over wanneer gedrag moreel 'ongewenst' of 'niet passend' is, over het disciplineren door trainers ten opzichte van het stimuleren van zelfregulatie en over sociale vergelijkingsmechanismen (in relatie tot winnen, talentontplooiing en een sociaal groepsklimaat) en wat betekent dit voor hoe trainers omgaan met jeugdsporters?
- Welke rol spelen kenmerken van de trainer als leeftijd, geslacht, empathisch vermogen, sportspecifieke kennis en opleidingsachtergrond in de wijze waarop trainers omgaan met jeugdsporters?
- Is er een relatie tussen sportprestaties en de mate waarin trainers hun sporters regie geven over hun eigen ontwikkeling?

Dit bijlagenboek is onderdeel van de rapportage:

Trainer-kind **INterACTIE**

Onderzoek naar het gedrag van trainer/coaches en de betekenis ervan voor de ontwikkeling van kinderen in de georganiseerde sport

